VALTIOVARAINMINISTERIÖ

17.11.2020

Vero-osasto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta, HE 175/2021 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa saamiensa asiantuntijalausuntojen johdosta. Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Asiantuntijalausunnoissa kannatettiin laajasti esityksen ehdotusta oluen alennetun verotason rajan nostamiseksi nykyisestä 2,8 tilavuusprosentista 3,5 tilavuusprosenttiin etyylialkoholia ja ehdotusta pientuottajien oikeuttamiseksi antamaan itse todistus omasta toiminnastaan. Alennetun verotason rajan nostoon liittyvän veromuutoksen ja pientuotantoalennuksen laajuuden osalta kannat jakaantuivat jossain määrin.

Hallituksen esityksen mukaan alkoholipitoisuudeltaan yli 0,5 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttisen oluen vero nousisi miedon oluen vahvuusrajan muutokseen liittyen nykyisestä 25,75 sentistä 28,35 senttiin. Yli 2,8 mutta enintään 3,5 prosenttisen oluen vero puolestaan laskisi nykyisestä 38,05 sentistä 28,35 senttiin, koska siihen sovellettaisiin jatkossa alennettua verotasoa. Tavanomainen verotaso pysyisi ennallaan (38,05 senttiä senttilitralta etyylialkoholia).

Pientuotantoalennus myönnetään nykyisin pienille riippumattomille panimoille. Esityksessä ei ehdoteta pientuotantoalennuksen laajentamista muihin juomaryhmiin.

Alennetun verotason rajan nostoon liittyvät veromuutokset

Kaupan liitto ry ja Päivittäistavarakauppa ry eivät kannattaneet lausunnoissaan alkoholipitoisuudeltaan yli 0,5 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttisen oluen veron korottamista alennetun verotason rajan noston yhteydessä. Korotuksen ei nähty tukevan kulutuksen kehitystä vahvemmasta miedompaan olueen. Lausunnonantajat katsoivat, että jos verotuotto halutaan pitää ennallaan, korotus tulisi kohdistaa oluen sijaan väkeviin juomiin. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry eivät puolestaan pitäneet kansanterveyden näkökulmasta perusteltuna laskea miedon oluen veroa. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry arvioi lausunnossaan muutosten terveysvaikutusten jäävän kuitenkin vähäisiksi. Muun muassa sosiaali- ja terveysministeriö puolestaan arvioi, että esityksen kaltainen tarkkaan kohdennettu ja vähäinen verotuksen muutos ei todennäköisesti lisää alkoholin kokonaiskulutusta eikä siten myöskään alkoholihaittoja. Ministeriö näki, että muutos voi sen sijaan edistää sitä, että enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä mietoja oluita tuodaan kuluttajamarkkinoille kilpailemaan vahvempien oluiden kanssa.

Valtiovarainministeriö Snellmaninkatu 1 A, Helsinki PL 28, 00023 Valtioneuvosto Puh 0295 16001 (Vaihde) Faksi 09 160 33123 valtiovarainministerio@vm.fi www.vm.fi Y-tunnus 0245439-9

Hallituksen esityksen tavoitteena ei ole korottaa tai alentaa alkoholiveroa. Esitys on valmisteltu nimenomaisesti siten, ettei ehdotuksilla ole nykyisillä kulutusmäärillä vaikutusta alkoholiveron tuottoon. Koska ehdotettu oluen alennetun verotason vahvuusrajan nosto siirtäisi vahvuudeltaan yli 2,8 mutta enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän oluen tavanomaisen verotason piiristä alennetun verotason piiriin (eli laajentaisi alennetun verotason soveltamista), olisi vahvuusrajan muutoksella alkoholiverotuottoa vähentävä vaikutus ilman muutosta alennetun verotason veroon. Verotuottovaikutuksen välttämiseksi alennetun verotason veroa on ehdotettu korotettavaksi 3,6 sentillä senttilitralta etyylialkoholia. Samalla alennetun verotason veromuutos korottaisi mietojen oluiden veroa suhteessa alkoholittomiin juomiin.

Ehdotetun muutoksen vaikutuksia arvioitaessa on hyvä huomioida, että muutos koskee määrältään kaiken kaikkiaan hyvin vähäistä tuoteryhmää. Nykyisin alennetun verotason piirissä olevan oluen osuus on vähäinen: vuonna 2020 yli 0,5 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttisen oluen osuus oli 1,4 % kaikesta oluesta. Samoin alennetun verotason piiriin nyt ehdotettavan oluen osuus on hyvin vähäinen: yli 2,8 mutta enintään 3,5 tilavuusprosenttisen oluen osuus on vain noin 0,4 prosenttia kaikesta valmistetusta oluesta.

Pientuotantoalennuksen laajuus

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry puolsivat lausunnoissaan sitä, että hallituksen esityksessä ei ehdoteta pientuotantoalennuksen laajentamista. Sosiaali- ja terveysministeriö piti hallituksen esityksen linjausta välttämättömänä ja viittasi tältä osin esityksen perusteluihin. Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry katsoi lausunnossaan puolestaan, että kaikkia alalla toimijoita on ensisijaisen tärkeää kohdella yhdenvertaisesti. Lausunnossa yhdyttiin esityksen näkemykseen siitä, että verotuilla voi olla yrityksen kehittämien estävää vaikutusta. Tämän vuoksi verotuki olisi lausunnonantajan mukaan keskitettävä erityisesti pienimpiin toimijoihin ja sen tulisi koskea kaikkia panimotuotteita. Lausunnossa pidettiin pientuotantoalennuksen 15 miljoonan litran yläarajaa täysin ylimitoitettuna Suomen kokoisessa maassa.

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta pientuotantoalennuksen laajentamista nykyisestä. Tähän on päädytty useammastakin syystä. Ensinnäkään alkoholiveron alennuksena myönnetty tuki ei välttämättä ole tehokkain keino tukea pieniä yrityksiä. Tuki voi myös vaikuttaa yritysten kasvuun, sillä tuen menettäisi kokonaisuudessaan, kun sen edellytykset eivät enää täyty. Pidemmällä aikavälillä verotuet myös vääristävät kilpailua markkinoilla. Lisäksi niiden valmistajien määrä, jotka saattaisivat tuotantomääränsä perusteella olla oikeutettuja alennukseen, on saatavilla olevan tiedon perusteella vähäinen. Ei ole tietoa siitä, kuinka moni näistä täyttäisi tuotantomäärän lisäksi myös pientuotantoalennuksen muut ehdot, kuten vaatimuksen oikeudellisesta ja taloudellisesta riippumattomuudesta. Voi olla, että erityisesti alkuvaiheessa tuki kohdistuisi ennemminkin muualta tuotuihin tuotteisiin kuin Suomessa valmistettuihin juomiin. Saatavilla olevien tilastotietojen mukaan oluenkin osalta tilanne on muutamana viime vuotena ollut se, että Suomesta on lähtenyt toisiin EU:n jäsenvaltioihin vuosittain noin 100 000 litraa pienpanimoissa tuotettuja oluita, ja vastaavasti tänne on tuotu vuosittain keskimäärin yhteensä noin 1,1 miljoonaa litraa pienpanimooluita. Lisäksi uusiin tuotteisiin ja toimijoihin laajennettuun tukeen liittyisi todennäköisesti monenlaisia, erityisesti yritysten riippumattomuutta ja yritysten välistä yhteistyötä koskevia tulkintakysymyksiä, mikä aiheuttaisi epävarmuutta toimijoille ja hallinnollista työtä viranomaiselle. Näitä on ollut – ja on edelleen – myös oluen kohdalla.